
لیکونکی : اناتول لیبن «Anatol Lieven» .
منبع او دخپریډو نیټه : ریسپونسیبل ستیت کرفت «2025-03-09» .
ژباړونکی : پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» .

د اوږدې مودې لپاره د اوکراین سره د مرستو
دځنډولو خطر

*The danger in suspending aid to Ukraine
longterm*

دوقفي موخه د خبرو اترو ميز ته دزلینسکي راوستل وو، نه دا چي مسکو
ته د دي څخه د وتلو لپاره بڼه دليل وړاندې کړي .

*The pause was meant to bring Zelensky to the table, not
provide a good reason for Moscow to walk away from it*

د ترمپ ادارې لخوا اوکراین ته د پوځي مرستو او استخباراتو ځنډول یو څه توجیه لري،
مگر جدي خطرونه هم پکې شامل دي .

د دي په گټه دليل دا دی چي دا یوازینی لار ده چي د اوکراین حکومت په جدي خبرو
اترو کې ښکيل شي او بالاخره د سولې د جورجیا ري سره موافقه وکړي . مخکې، دوی د

پوتین سره د خبرو اترو ردولو او د سولې لپاره نه بلکې د "بريالیتوب" لپاره د عامه شرایطو ټاکلو سره د دې کولو څخه انکار وکړ.

حتی د فبروري په (28) د اوول دفتر کې د ولسمشر زیلینسکي د ولسمشر ترمپ او مرستیال ولسمشر وینس سره د بدنا می غونډې په جریان کې، دا لاهم روښانه وه چې زیلینسکي هیله درلوده چې د متحده ایالاتو اداره د اوکراین د دریځونو ملاتړ وکړي چې له روسیې سره د سولې هر ډول جوړجاړی ناممکن کړي او له متحده ایالاتو څخه غواړي چې په نامعلوم وخت کې اوکراین ته نظامي او مالي مرستې چمتو کړي.

په هر صورت، د سولې جوړجاړي ته د رسیدو لپاره دا روښانه ده چې روسیه به هم په خپلو پخوانیو غوښتنو جوړجاړی وکړي، په ځانگړې توگه د اوکراین په وړاندې، ځکه چې ځینې یې نشي کولی - او باید ونه منل شي - د کوم اوکرایني حکومت لخوا. او له همدې امله، په ډیره مناسبه توگه، ترمپ روسیې ته د نویو بندیزونو گواښ هم کړی دی که چېرې دا موافقه رد کړي او د جگړې دوام غوره کړي.

د روسیې په دې نه منلو وړ شرایطو کې د پوتین غوښتنه شامله ده چې د اوربند په بدل کې، اوکراین باید له هغو څلورو ولایتونو څخه ووځي چې روسیه یې د یوځای کولو ادعا کوي مگر اوکرایني ځواکونه لاهم په واک کې لري - په شمول د خیرسون او زاپورییا ولایتي پلازمینې؛ او دا چې اوکراین باید خپل وسله وال ځواکونه داسې یوې نقطې ته راټیټ کړي چې دا به په مؤثره توگه بې دفاع وي.

دا روښانه ده چې د روسیې د اشرافو ترمنځ بحث روان دی چې ایا دا غوښتنې فشار راوړي یا ورسره جوړجاړی وکړي. البته، ولسمشر پوتین به پریکړه وکړي، او مورنه پوهیږو چې د هغه په ذهن کې څه روان دي. داسې ښکاري چې هغه لا تر اوسه پریکړه نه ده کړې، که یوازې د دې لپاره چې د جگړې په ډگر کې د پیښو لاره روښانه نه ده. تر اوسه پورې، روسیه پرمختگ کوي، مگر یوازې خورا ورو او د درنو تلفاتو سره.

خو د روسیې د اشرافو د یوه غړي (چې پخوا پوتین ته نږدې و) په نظر چې ما ورسره تېر جون کې خبرې کړې وې، پداسې حال کې چې پوتین یو عملي اړخ لري چې که دا غوره انتخاب وي نو جوړجاړی ته لیواله دی، که اوکراین په پوځي توگه سقوط وکړي، نو د پوتین په ذهن کې، "پیټر او کاترین لاهم انتظار باسي" - د دوو روسي پاچاهانو ته اشاره چې په ۱۷مه او ۱۸مه پېړۍ کې یې د اوکراین ډیره برخه له ترکانو او قطبیانو څخه فتحه کړه. بیا د ترمپ لخوا اوکراین ته د مرستو د ځنډولو خطر دا دی چې دا به د روسیې سخت دریځي - د پوتین د سخت دریځي اړخ په گډون - وهڅوي چې جوړجاړی رد کړي او د لویې بریا لپاره ودریږي.

دا به د روسیې د حکومت له خوا یوه وپرونکې تېروتنه وي. ځکه چې مسکو اوس د گورباچوف، یلتسین او پوتین په مشرۍ د دریو لسیزو څخه زیات وخت لپاره د بې گټې په

لټه کې دى: د متحده ايالاتو سره يو لوى او دوامداره تړون، چې د واشنگټن هڅې به پاى ته ورسوي چې روسيه د اروپايي امنيتي مسلو په اړه له مشورې څخه وباسي او د لوى ځواک په توگه يې حيثيت له منځه يوسي. دا به د مسکو له خوا د تاريخي حماقت يو عمل وي چې دا د ختيځ اوکراين د ځينو ويجاړو شويو ښارونو د نيولو لپاره له پامه وغورځوي، چې د سختو ناراضه خلکو لخوا ميشته دي.

په هر صورت، د متحده ايالاتو ډيموکراتانو او پيرى اروپا يا نو په بنسټيز ډول له ځانه لرې کولو او د دښمنۍ (او غلط) بياناتو هڅولو سره چې د سولې اوسنى پروسه روسيې ته "تسليميدل" پکې شامل دي، د ترمپ ادارې ممکن د اوکراين د سولې پروسې او په حقيقت کې د متحده ايالاتو لخوا لاسليک شوي نورو تړونونو کې يو کمزورى زيات کړى وي: چې، د يو روسي چارواکي په وينا (د پيرى هيوادونو د خلکو د څرگندونو لخوا منعکس کيږي)، "د واشنگټن سره لاسليک شوي هېڅ تړون د څلورو کلونو څخه پير وخت لپاره تکيه نشي کيدى

په بل عبارت، هېڅ تضمين نشته چې که چيرې د متحده ايالاتو ټاکنې د مخالف گوند لپاره بريالۍ ته لاره هواره کړي، نو نوې اداره به په ساده ډول هغه څه له منځه يوسي چې پخوانۍ ادارې موافقه کړې وه - يو څه چې د 2017 کې د ايران سره د اتومي تړون په اړه د پخوانۍ ترمپ ادارې د چلند لخوا مثال کيږي. که چيرې ډيموکراتان او په اروپا کې د دوى سياسي متحدین باور ولري يا په احتمالي توگه ادعا وکړي چې د ترمپ لخوا شوى تړون په ساده ډول د اوکراين، ډيموکراسۍ، "واکمنۍ پر بنسټ نظم" او داسې نورو سره "خيانت" جوړوي، نو، که دوى په 2028 کې وگټي، نو ممکن د روسيې سره د هر ډول تړون لغوه کولو يا کمزوري کولو ته وهڅول شي.

او دا بايد په ياد وساتل شي چې، پداسې حال کې چې لويديځ حکومتونه او رسنۍ په بې پايه توگه خبرې کوي چې څنگه "روسيه باور نشي کيدى"، او له همدې امله اوکراين ته بايد د راتلونکې امنيت "د ايمې، اوسپنيز تضمينونه" ورکړل شي (لکه څنگه چې دا ډول شيان کله هم شتون درلود، يا په تاريخ کې شتون درلودى شي)، د تيرو 30 کلونو په اوږدو کې د پريښودل شوي تړونونو او مات شوي ژمنو اوږده لړۍ روسيانو ته لږترلږه مساوي دليلونه ورکوي چې په لويديځ باور وکړي.

له همدې امله د هر ډول باثباته سولې د جوړجاړي لپاره دوه شيان اړين دي: لومړى، او په څرگنده توگه، دا بايد يو وي چې اوکراين او روسيه دواړه ورسره ژوند وکړي، که څه هم په نارضايتي سره، او له همدې امله د دوى تر ټولو اساسي شرايط پوره کوي. دوهم، دا بايد رسمي، مفصل او په ډيپلوماټيک ډول قوي وي. لکه څنگه چې پوتين د راپورونو له مخې وړانديز کړى، دا اړتيا نلري چې اوربند وځنډ وي تر هغه چې د سولې لپاره اساسي چوکاټ په کلکه او په عامه توگه مخکې له مخکې ټينگ شي. دا د نورو شيانو په منځ کې معنی لري چې دا بايد د ملگرو ملتونو تر څارنې لاندې لاسليک شي او د "نړيوال جنوب" د مخکښو غړو سوله ساتونکي پکې شامل وي، چې روسيه به يې د جلا

کولو لپاره په ژوره توګه نه غواړي. په هر صورت، په ځینو مرحلو کې د جوړجاړي سرغړونې ګواښ یوازې د روسیې څخه نه راځي. اوکرایني افراطیان به د سولې له هر ډول جوړجاړي څخه ژور ناخوښه وي او ممکن د اوکراین په نیول شویو سیمو کې د روسیې پلوه چارواکو او همدارنګه په روسیه کې د مخکښو شخصیتونو د وژنې کمپاین ته دوام ورکړي. که دا د سولې له جوړجاړي وروسته پېښ شي، نو دا به د روسیې (او د نړیوالې ټولنې ډیری برخه) لخوا د ترهګرۍ په توګه وګڼل شي، او په مطابق به یې ځواب ووايي.

له همدې امله د سولې هر ډول جوړجاړی، که څه هم د اوکراین لپاره دردناک وي، باید د هغې اصلي اړتیاوې هم پوره کړي. همدا لامل دی چې د ترمپ اداره باید د برتانيا او اروپایانو سره د کار کولو هڅه وکړي، پداسې حال کې چې دوی ته په روښانه او واضح ډول ووايي چې په اوکراین کې د اروپایي "سولې ساتونکي" ځواک لپاره د متحده ایالاتو "ملائر" - او پخپله سوله ساتونکي ځواک - د پوښتنې څخه بهر دي، ځکه چې دوی به د ناتو ژمنې سره سم وي چې د نوي جګړې په صورت کې له روسیې سره مبارزه وکړي. په ځانګړې توګه لکه څنګه چې واشنګټن په اروپا کې خپل رول کموي، اروپایي اتحادیه او اروپایي هیوادونه به د اوکراین په بیا رغونه، د اوکراین تمویل او له همدې امله د اوکراین په اغیزمن کولو کې کلیدي راتلونکي رول ولوبوي.

د سولې جوړجاړي د دوام لپاره، دا اړینه ده چې اروپایي هیوادونه خپلې مرستې وکاروي او په اوکراین باندې په داسې لارو چارو اغیزه وکړي چې له روسیې سره ژورې شخړې ونه ساتي یا بیا پیل نه کړي. که چېرې اروپایي هیوادونه غواړي چې د خپل دفاع مسؤلیت په غاړه واخلي، په متحده ایالاتو باندې بار کم کړي، او همدارنګه - په متضاد ډول - د ځان باور او د امنیت احساس رامینځته کړي چې د روسیې سره د باثباته او سوله ایزې اړیکې رامینځته کولو لپاره اړین دی. دا بیا وسلې جوړول د اوکراین د نا محدود جګړې لپاره د وسلو ورکولو څخه یو جلا مسله ده، هلته مداخله کول پرېږدئ.

اوس مهال، د متحده ایالاتو سره د ماتیدو (مبالغه شوي) ظاهري بڼه ډیرې اروپایي تاسیسات د هیستریا ته نږدې حالت ته راتیټ کړي دي. پدې کې د اوکراین حکومت هڅول شامل دي چې د سولې لپاره شرایط رامینځته کړي چې د مسکو سره موافقه ناممکنه کړي او وړاندیزونه چې دوی کولی شي د واشنګټن له مرستې پرته د جوړجاړي ردولو او جګړې ته دوام ورکولو کې د اوکراین ملاتړ وکړي. دا به نه یوازې د اوکراین لپاره ناوړین خطر ولري؛ دا به په عملي توګه ډاډمن کړي.

متحده ایالات، اروپا، روسیه او اوکراین اوس فرصت لري چې د میخایل ګورباچوف لخوا وړاندیز شوي تاریخي فرصت ترلاسه کړي، د "ګډ اروپایي کور" چې یو اروپایي "ډیری خونې لري" هم دی چې په براعظم کې سوله او امنیت تضمینوي، او متحده ایالاتو ته اجازه ورکوي چې د خپلو اروپایي ژمنو له لګښتونو او خطرونو څخه خلاص شي. مور دا چانس د سړې جګړې له پای ته رسیدو وروسته له لاسه ورکړو، او ډیری ناوورینونه

رامینخته شوي، چې د دوی په منځ کې ترتولو لوی د اوکراین جگړه وه. موږ باید دا بیا له لاسه ورنکړو

د دې مقالې د لیکونکي په اړین څو کرښې:

. اناتول لیون د کونسي انستیتیوت د مسؤلیت لپاره د یوریشیا پروگرام رییس دی

----- په سلامونو «18-03-2025»

